

KORJAUSTAPAOHJE UNAJA-VOILUOTO-ANTTILA

OSAYLEISKAAVA YK 002040

19.1.2016

SISÄLLYSLUETTELO

1. OHJEEN TARKOITUS	4
2. LUVAT JA MÄÄRÄYKSET	5
3. KYLIEN HISTORIAA LYHYESTI	6
3.1. Voiluoto	6
3.2. Anttila	6
3.3. Unaja	6
4. NYKYTILANNE JA SUOJELUMERKINTÖJEN PERUSTELUT	6
5. KOHTEIDEN ARVOLUOKITUS KARTALLA:	8
5.1. Voiluoto-Anttila	8
5.2. Unaja	9
6. VANHA RAKENNUS KORJAUSKOHTEENA	10
7. RAKENNUSTEN KORJAUS JA HOITO:	10
7.1. Sokkelit ja perustukset	10
7.2. Ulkoseinät	12
7.3. Vesikatto	14
7.4. Ikkunat ja ovet	16
7.5. Kuistit	17
7.6. Ulko-oleskelutilat	17
7.7. Piharakennukset	18
7.8. Pihat ja istutukset	18
7.9. Aidat ja portit	20
7.10. Tekniset laitteet julkisivussa	20
7.11. Värit ja pintakäsittely	21
8. AVUSTUSTA KORJAUSTÖIHIN (tilanne 2013)	22
9. LISÄTIETOA	22
9.1. Rauman kaupungin yhteystietoja	22
9.2. Hyödyllisiä linkkejä	23

1. OHJEEN TARKOITUS

Korjaustapaohje toimii ennen kaikkea Unajan, Voiluodon ja Anttilan alueen osayleiskaavassa eri tasoilla suojeltaviksi osoitettujen rakennusten korjaustapaohjeena. Ohjetta tavoitteena on kannustaa arvokkaiksi tunnistettujen rakennusten ja pihapiirin omistajia huoltamaan ja korjaamaan niitä sopivin menetelmin niin, että kiinteistöjen historiallinen arvo säilyy.

Kohteet on jaettu Museoviraston suositteleman arvoluokituksen mukaan A-, B- ja C-luokkiin rakennushistoriallisten, historiallisten ja maisemallisten arvojen perusteella:

- A - suojeltava kohde
- B - lievemmin suojeltava kohde
- C - kohde voidaan jättää suojelun ulkopuolelle

Kohteiden arvotus perustuu Satakunnan museon laatimaan Voiluodon, Anttilan ja Unajan kylien maisamaosayleiskaava-alueen rakennusinventointiin (Olli Joukio 2013). Kyseisestä rakennusinventoinnista selviää kattavasti sekä alueen rakennuskannan historia että nykyinen tila. Suojelukohteet on merkitty myös kaavakartalle, josta selviävät niitä koskevat muut määräykset.

Huomioitavaa on, että C-luokituksen saanut kohde on myös kulttuurihistoriallisesti arvokas. Kohde voi olla mm. maisemallisesti merkittävä, mutta tämä ei yksinään riitä perusteeksi kaavalliseen suojeluun. Yleensä C-kohteet ovat tärkeä osa kokonaisuutta ja niiden häviäminen olisi valitettavaa. Tätä ohjetta kannattaa siis soveltuvin osin noudattaa kaikkia alueen rakennuksia korjattaessa ja huollettaessa arvoluokituksesta huolimatta.

Rakennusten korjaus ja hoito -kappaleessa kunkin osa-alueen loppuun merkityt korjauskortit ovat ladattavissa pdf-muodossa Museoviraston internetsivuilta:

www.nba.fi/fi/kulttuuriymparisto/rakennusperinto/restaurointi/korjauskortit

2. LUVAT JA MÄÄRÄYKSET

Jotkut rakennuksen korjaus- ja muutostyöt edellyttävät rakennusvalvontaviranomaisen lupaa. Luvantarpeen selvittämismenettely on rakennushankkeeseen ryhtyvällä (huolehtimisvelvollisuus rakentamisessa MRL 119 §)

Tietoa lupamenettelystä saa Rauman kaupungin rakennusvalvonnasta. Vanhan Rauman korjausrakentamiskeskus Tammelasta ja Satakunnan Museosta saa lisäksi neuvoja vanhan talon korjausasioissa.

3. KYLIEN HISTORIAA LYHYESTI

Isojaon alkaessa kylät kuuluivat suureen jakokuntaan, jossa olivat Unajan, Voiluodon ja Anttilan lisäksi myös Kulamaan kylät.

3.1. Voiluoto

Merenlahden pohjukassa Kaljasjoen varrelle syntynyt Voiluodon kylä on asutettu keskiajalla 1300–1400-lukujen aikana. 1560-luvulla Voiluodon kylä käsitti kahdeksan taloa. Kylätontti sijoittui Voiluodon kylätien sekä Vainilantien varrelle. Viljelyalueet sijaitsivat kylän ympärillä ja sijoittuivat nykyisen Pyhärannantien pohjois- ja eteläpuolille. Maan-koahoamisen seurauksena kylä on jäänyt kauemmaksi rantaviivasta.

Kylätontilla tarkoitetaan sitä kylän aluetta, jossa kylän ensimmäiset tontit asuin- ja talousrakennuksineen ovat sijainneet.

3.2. Anttila

Anttila on syntynyt samoihin aikoihin kuin Voiluoto. 1750-luvulla alueella on ollut neljä taloa. Ryhmäkylämallinen kylätontti sijaitsi Anttilantien, Anttilan kylätien sekä Köymärinkulman risteyksessä.

3.3. Unaja

Unaja on yksi Rauman vanhimmista kylistä, sinne syntyi pysyvää asutusta tietävästi jo 1200-luvulla. Kylässä tiedetään olleen 1560-luvulla jopa 15 taloa. Kylätontti sijaitsi tuolloin vielä Unajanlahden rannalla.

4. NYKYTILANNE JA SUOJELUMERKINTÖJEN PERUSTELUT

Voiluodon ja Anttilan sekä Unajan kylät kuuluvat valtakunnallisesti merkittäviin kulttuuriympäristöihin. Kylien kylätontit ovat sijainneet samalla paikalla jo satojen vuosien ajan. Historialliset kylätontit muodostavat edelleen varsinaiset kyläkeskustat, joissa on tallella myös vanhoja kantatiloja.

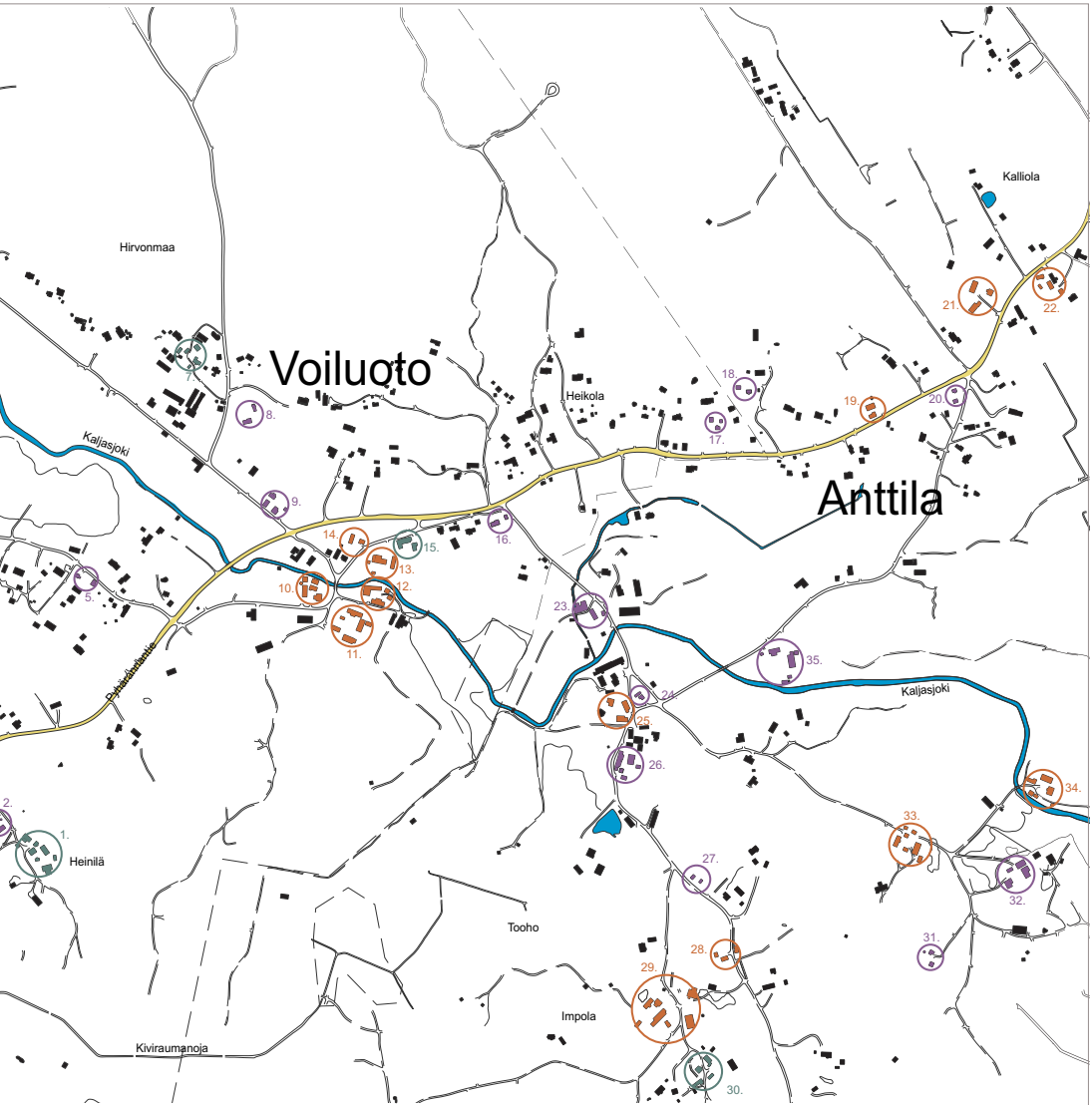
Kantatilalla tarkoitetaan emätilan lohkoamisessa jäljelle jäänyttä kiinteistöä, päätilaa.

Nykyiset peltoaukeat olivat pelto- ja niittyalueina jo 1700–1800-lukujen taitteessa, joten maisema on säilyttänyt myös hyvin perinteisen luonteensa. Tielinjat ovat säilyneet pääosin 1800-luvulta, kyläonttien ympäristössä kauemminkin. Unajan kylää pohjois-etelä-suunnassa halkova Unajantie sekä Löytyntie ovat osa historiallisesti merkittävää Pohjanlahden rantatietä. Alueen vanhempi rakennuskanta on melko hyvin säilynyttä ja on tärkeää, että valtakunnallisesti merkittäväksi kulttuuriympäristöksi luokitellun alueen rakennuskanta pidetään arvonsa mukaisessa kunnossa.

Suojelukohteet, sekä yksittäiset että alueelliset, on luokiteltu kohteiden säilyneisyys, maisemallisuus ja erilaiset historialliset arvot huomioiden. Nämä saattavat vaihdella kohteittain ja myös arvoluokan sisällä. A-luokan kohteisiin on erikseen merkitty mitä rakennusta tai rakennuksia suojelu koskee. A-kohteilla on myös keskinäisiä eroavaisuuksia. Joukossa on edelleen toimivia maatilakokonaisuuksia, mikä tuo painetta mm. lisärakentamiseen. Lisärakentaminen ei ole suojeltavilla alueilla poissuljettua, mutta sitä säännöstellään, jotta alueen arvo säilyisi.

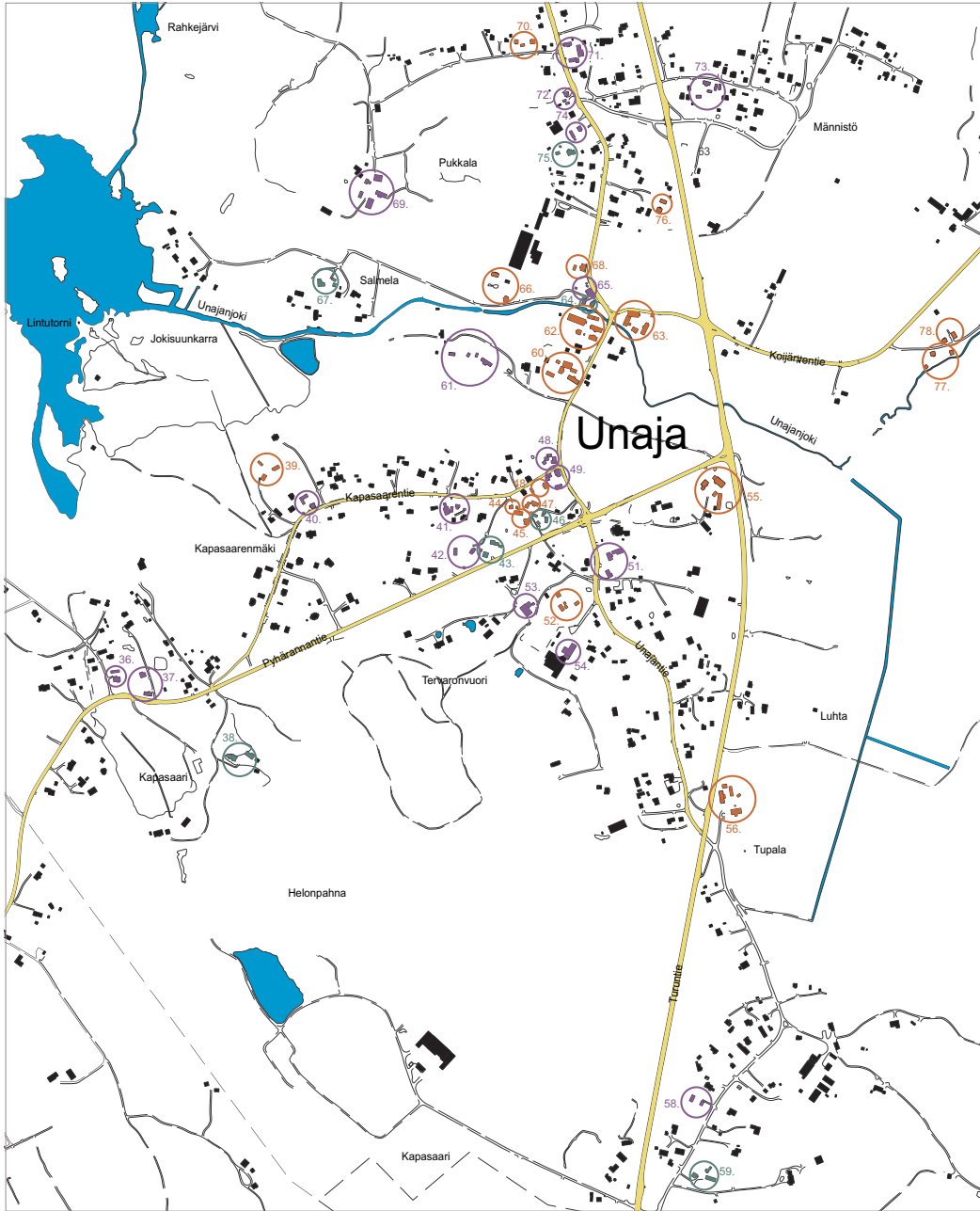
Kulttuurihistoriallisen kohteen omistajan on ensiarvoisen tärkeää olla yhteydessä rakennusvalvontaan kohdekohtaisten tarkempien neuvon saamiseksi, kun korjaus- tai muutostyö tulee ajankohtaiseksi. Herkimpiä alueita näissä kylissä ovat historialliset kyläontit ja vanhat, laajat viljelyalueet.

■ A-luokka
 ■ B-luokka
 ■ C-luokka

5.2. Unaja

- A-luokka
- B-luokka
- C-luokka

6. VANHA RAKENNUS KORJAUSKOHTENA

Unajan, Voiluodon ja Anttilan kyläalueiden valtakunnallisesti merkittävässä kulttuurirympäristössä on kaikissa kiinteistöjen korjaus- ja muutostöissä huomioitava alueen erityisluonne, jota toimenpiteiden tulee tukea. Tämä periaate koskee yhtä lailla rakennuksiin liittyviä muutoksia kuin piha- ja katualueiden kunnostamista.

Vanhon talon historiallinen arvo perustuu tyyliseikkojen ohella myös vanhoihin rakennusosiin ja rakennusmateriaaleihin. Rakennusten kunnostuksessa on pyrittävä säilyttävään korjaukseen, minkä tavoitteena on säilyttää alkuperäinen tai vanha materiaali ja kunnostaa paikaten ainoastaan korjausta todella vaativat vauriot. Kannattaa muistaa, että mitä enemmän alkuperäisiä materiaaleja on tallella, sitä arvokkaampi rakennus on historiallisesti. Purkaminen ja kokonaan uuden rakentaminen tulee kyseeseen vasta, kun asiantuntija on todennut korjaamisen mahdottomaksi.

Arvokkaan rakennuksen ominaispiirteiden ja perinteisten rakennustapojen säilyttäminen tulee olla lähtökohtana korjaushankkeessa. Suositeltavaa on käyttää kokemusta omaavaa ammattilaista suunnittelutyössä, erityisesti suuremmissa hankkeissa.

Perinteiseen rakentamiseen perehtyneen suunnittelijan käyttö rakennushankkeessa minimoi mahdolliset virheet, helpottaa hanketta ja takaa onnistuneen lopputuloksen.

7. RAKENNUSTEN KORJAUS JA HOITO

7.1. Perustukset ja sokkeli

Perustusvauriot syntyvät hitaasti ja ne ilmenevät mm. talon vinoutena (rakennus painuu, nousee tai siirtyy) ja vaurioina talon muissa rakenteissa. Mikäli talo on ehjä ja suora, vaurio on mitä luultavammin vain kosmeettinen vaurio sokkelissa (perustusten näkyvä osa). Tuntuvien perustusvaurioiden kohdalla suositeltavaa on saada asiantuntijan rakennusinsinöörin arvio ongelman laajuudesta. Kriittisiä kohtia ovat viemäroidyt tilat, sähkökaapelit ja savupiiput.

Perustusvaurioon viittaavat tekijät:

- ikkuna tai ovi ei aukea, karmien nurkkaliitokset tai vuorilistoitusten nurkat aukeavat
- root lattian ja jalkalistojen välissä
- pinkopahvin repeily ja pussien muodostuminen
- rappauksen halkeilu seinissä
- piipun saumojen halkeilu ullakolla
- vino lattia

Korjaus:

Ensisijainen toimenpide perustusvaurioiden korjaukseen on tarkkailu. Syiden selvittämiseen on syytä käyttää aikaa, jotta välttää turhat ja kalliit toimenpiteet. Vaurion kosmeettinen korjaus on turha, jos vaurion syytä ei poisteta.

Helposti korjattavat mahdolliset ongelmanaiheuttajat kannattaa poissulkea. Pihamaan kallistukset tulee olla tehty pois päin rakennuksesta ja räystäskourujen, syöksytorvien ja loiskekivien kunnot kannattaa tarkistaa. Routasuojaus ja salaojitus on hyvä tehdä mikäli maaperä on ongelmallinen. Esimerkiksi routimisen aiheuttaman talon vinouden voi oikaista perustusten ja puurungon välisillä kiiloilla.

7.2 Ulkoseinät

Tiivistäminen ja eristäminen:

Ilmavuodot ulkovaipassa ja kylmät pinnat, kuten ikkunat, lisäävät vedon tunnetta. Veto taas aistitaan kylmyytenä, minkä vuoksi ilmavuotojen tiivistys on lämmöneristystä tärkeämpää ja aina taloudellisesti kannattavaa.

Lisäeristeen asentaminen voi olla kallis ja turha toimenpide ja saattaa johtaa jopa lisävaurioihin mikäli kosteus pääsee tiivistymään rakenteisiin. Sisäpuolelle asennettava lisäeristekerros saa olla maksimissaan 50 mm. Hirsi on itsessään hengittävä materiaali, eikä siis tarvitse höyrynsulkua. Hirsirakenteissa riittävä lisälämmöneristys saavutetaan kahdella 12 mm huokoisella puukuitulevyllä. Ulkopuolinen lisäeristäminen ei tule kysymykseenkään kulttuurihistoriallisesti arvokkaan rakennuksen kohdalla, sillä julkisivu pitää säilyttää.

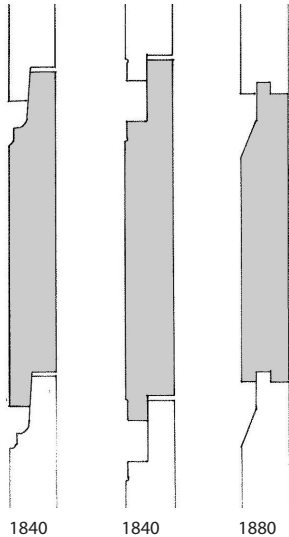
Hirsirakennuksen korjauksessa tulisi käyttää luonnonmateriaaleja tai niiden jalosteita, kuten sahanpurua, eristyspaperia ja puukuitulevyä. Muovikalvon, saumavaahdon, kivi- villan ja muiden syntettisten materiaalien käyttöä kannattaa välttää.

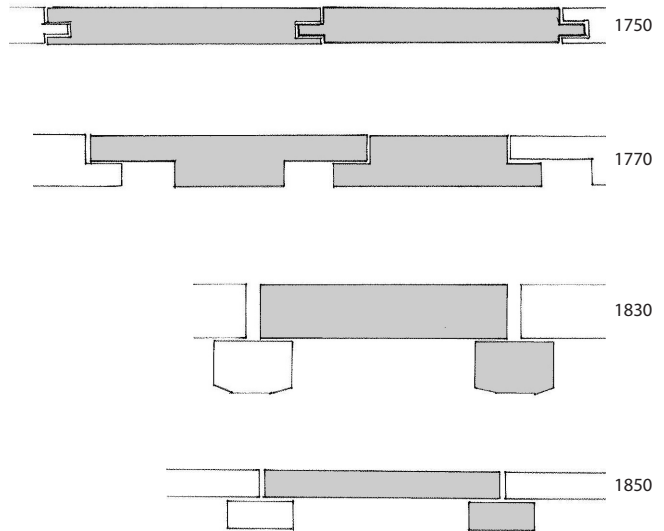
Ulkovuoraus:

Laudoituksen tarkoitus on suojata hirsirunkoa ja pitää lämpöä paremmin. Ulkoseinien heikkoja kohtia ovat ulkonurkat ja auringon haurastuttamat eteläisivut.

Vaakalaudoituksia

Pysty-laudoituksia

Esimerkkejä vuorilautatyypeistä. Lähde: Talo kautta aikojen, julkisivujen historia, 1987

Kulttuurihistoriallisesti arvokkaan rakennuksen ulkovuoraukseen ei saa tehdä suuria muutoksia. Ainoastaan vaurioituneet kohdat uusitaan eikä keskenään erilaisia julkisivuja ole tarvetta yhdenmukaistaa. Julkisivua korjataan paikaten, jotta rakennuksen historiallisuus ja aitous säilyy. Alkuperäisen mallin mukaan tehdyllä uudella julkisivuvuorauksella ei ole mitään historiallista arvoa.

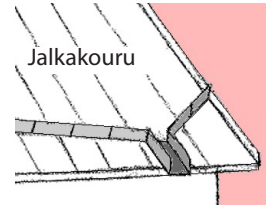
Korjauksessa käytettävään puutavaran laatuun ja työstötapaan (höylätty vai hienosahattu lauta) kannattaa kiinnittää huomiota. Puutavaran olisi hyvä olla ulkokuivaa ja puulaji tulisi ehdottomasti olla sama kuin alkuperäinen vuorausmateriaali.

KORJAUSKORTIT:

2. Lämmöneristyksen parantaminen
3. Ulkolaudoituksen korjaus

7.3. Vesikatto

Vesikatto on osa julkisivua ja arkkitehtonista kokonaisuutta. Katemateriaalin tulee olla ikään ja tyyliin sopiva ja sen vaihtaminen muuttaa koko rakennuksen ilmettä. Kattoa uusittaessa sen kattamistapaa, väriä tai ulkonäköön vaikuttavia yksityiskohtia, kuten jalkakourua ei pidä muuttaa.

Tiilikatto

Tiilikatteen alla on aluskate. Vanhoissa rakennuksissa aluskatteena on yleensä uralauta, kaksinkertainen pärekatto tai vanha vesikatto on jätetty uuden tiilen alle.

Ongelma:

Korjaustarvetta arvioidessa tulee kiinnittää huomiota alusrakenteiden, räystäiden ja tiilen kuntoon. Katon vuotokohdat näkee ullakolla kosteusvaurioina. Vanha tiili särkyä helposti ja erityisesti märkä tiili lohkeaa usein jäätyessään. Tiilessä kasvava sammal tai jäkälä rapauttaa tiilen pintaa ja pitää sen kosteana.

Yksikouruinen
kankitiili

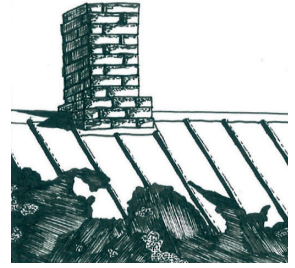
Kaksikouruinen
kankitiili

Korjaus:

Rikkoutuneet yksittäiset tiilet voi vaihtaa yksitellen, mutta mikäli huonokuntoisia tiiliä on paljon, kate kannattaa laatoa uudestaan. Taipuneita rakenteita on melko helppo vahvistaa ja oikaista. Sammaleen ja jäkälän poistaminen onnistuu painepesurilla tai harjaamalla, mutta paksua kasvukerrosta ei kannata poistaa, sillä sen alla oleva tiili on mitä todennäköisimmin jo liian hauras. Katolla liikuttaessa tulee muistaa astua aina tiilen päähän, ei sen keskelle.

Peltikatto

Perinteisiä peltityyppejä ovat vasarapelti, valssattu mustapelti ja sinkitty pelti. Nykyisin käytetään kuumasinkittyä peltiä ja joskus myös kirkasta tai lakattua alumiinipeltiä. Katteen suojana on yleensä ollut öljymaali, kivihiiliterva ja öljyn ja tervan yhdistelmä.

Ongelma:

Peltikatteen yleisin ongelma on korroosio eli metallin hapettuminen. Korroosio syntyy, kun vesi jää seisomaan esim. taitekohtiin tai ilmankosteus tiivistyy vedeksi pellin alapintaan ja kulkeutuu saumoihin. Myös ilmansaasteet, rikkisateet, roskat ja siitepöly altistaa korroosiolle.

Korjaus:

Peltikate korjataan paikaten vain kunnostuksen tarpeessa oleva kohta. Korjaukseen käytettävä pelti tulee olla alkuperäisen kaltaista, muovitettua tai muuten pinnoitettua peltiä ei saa käyttää arvokkaiden rakennusten korjauksessa.

Huopakatto

Ongelma:

Huopakaton vauriot johtuvat usein sen luonnolisesta kulumisesta, mutta myös rakenteelliset virheet, säävaihtelut, ilmansaasteet, roskat ja lika altistavat vaurioille. Katon kuntoa arvioidessa huomio kannattaa kiinnittää alusrakenteen ja sirotekerroksen kuntoon sekä pinnan vaurioihin, erityisesti taitekohtiin. Ullakon puolelta näkee parhaiten katon vuotokohdat aluslautojen kostumina.

Korjaus:

Paikalliset repeämät katteessa voidaan korjata paikkaamalla. Katon voi pintakäsitellä mikäli kate on kauttaaltaan kulunut, mutta sen sidekerros on yhä ehjä. Kokonaan uuden huovan asennus tulee kysymykseen vain, jos pintavaurioita on koko lappeen alalla. Tällöinkin uusi huopa tulee asentaa vanhan huovan päälle, jotta vanha ja arvokas materiaali säilyy.

KORJAUSKORTIT:

4. Huopakaton korjaus
5. Peltikaton korjaus
6. Tiilikaton korjaus
7. Peltikaton maalaus
- (19. Pärekatto)

7.4. Ikkunat ja ovet

Kulttuurihistoriallisten rakennusten ikkunat ja ovet tulee säilyä mahdollisimman vähin muutoksin ja alkuperäisinä. Pienetkin muutokset saattavat vaikuttaa koko rakennuksen ulkonäköön.

Muutokset tehdään täydentämällä, ei poistamalla ja uusimalla. Uusi ovi tai ikkuna tehdään vain, jos puuseppä toteaa arvokkaan ikkunan tai oven on korjauskelvottomaksi. Tällöin vanha ikkuna tai ovi otetaan talteen ja uudesta tehdään profiililtaan alkuperäisen kaltainen. Alkuperäisen kopiolla ei kuitenkaan ole historiallista arvoa. Ikkuna tulee aina asentaa julkisivulaudan kanssa samaan tasoon. Mikäli ikkuna halutaan poistaa käytöstö, voidaan se jättää perinteiseen tapaan valeikkunaksi. Myös esimerkiksi purettavan talon ikkunat ja ovet pitää säilyttää myöhempää käyttöä varten.

Ulko-ovien käsittelemätön puupinta saattaa muodostaa harmaan pinnan, tätä ei tule sekoittaa lahovaurioihin. Harmaantuneen pinnan voi hioa nukattomaksi ja maalata. Auringon puoleiset ikkunat ja ovet vaativat enemmän kunnostusta kuin varjon puoleiset.

KORJAUSKORTIT: 8. Ikkunoiden korjaus
9. Ovien korjaus

7.5. Kuistit

Kuistin tarkoitus on toimia siirtymätilana ulkoa sisälle tultaessa ja siten vähentää sään aiheuttamia rasitteita sisäänkäynnin kohdalla. Kuisteja on kaksi perustyyppiä, umpi- ja avokuisti. Umpikuisti on eristämätön rakenne, jossa on yksinkertaisesti ikkunat. Yleisimmät kuistien vaurioiden syyt ovat katon vuodot, perustusten liikkuminen ja virheelliset rakenneratkaisut.

Korjaus:

Korjattaessa tai uusia kuistia sen ominaispiirteet ja yhteensopivuus muuhun rakennukseen on säilytettävä. Kuistin alkuperäisiä värejä, detaljeja tai materiaaleja ei saa muuttaa.

Pieni perustusten taipuma ei haittaa. Mikäli vinous halutaan korjata tuetaan kuisti tunkeilla haluttuun asentoon ja kiilataan se kivillä paikoilleen. Perustusten uusimisesta tulee neuvotella asiantuntijan kanssa.

Rungon mahdolliset lahovauriot ovat usein seinän alaosassa. Lahon aiheuttaja on poistettava ja vauriot korjataan alkuperäistä vastaavalla materiaalilla. Ensisijaisesti on hoidettava katon vauriot. Alkuperäinen katemateriaali tulee säilyttää.

Kuistin muuttamista lämpimäksi rakenteeksi ei suositella, sillä se on vaativa toimenpide ja vastaa uudisrakentamista. Vanhan kuistin purkaminen ja korvaaminen uudella laskee koko rakennuksen kulttuurihistoriallista arvoa.

KORJAUSKORTTI: 10. Kuistin korjaus

7.6. Ulko-oleskelutilat

Pihan kevyiden rakennelmien, kuten leikkimökien, pihamajojen ja kasvihuoneiden tulee olla mitoiltaan ja muotoilultaan vaatimattomia ja tontille suunniteltuja. Vakiovalmiset puutarhamajat tai grillauskatokset eivät sovi ulkonäkönsä tai kokonsa puolesta historialliseen pihapiiriin. Ulko-oleskelupaikkaa ei ole tarpeellista korostaa katoksella.

7.7. Piharakennukset

Pihapiirin hierarkian tulee säilyä; ulkorakennus on aina vaatimattomampi kuin päärakennus. Piharakennusten ominaisluonne pitää pysyä ennallaan ja korjaukset tulee tehdä vanhaa ilmettä kunnioittaen. Saunan säilyminen ulkorakennuksessa on suotavaa. Saunan siirtämistä ulkorakennukseen suositellaan, mikäli suunnittelulla on saunaremontti ja ulkorakennus on vailla toimintaa. Vanhat käytöstä poistuneet rakennelmat kuten kaivot ja kellarit tulee pyrkiä säilyttämään, sillä ne ovat oleellinen osa vanhaa pihapiiriä.

7.8. Pihat ja istutukset

Vanhan pihan jäsentely on usein syntynyt luonnostaan vuosien varrella ja sen ulkorakennukset, kulkureitit ja kasvusto ovat olennaisia koko pihapiirin yleisilmeelle. Pihan muuttamista kannattaa harkita tarkkaan. Erityisesti suoraviivaisia rajauksia ja uusia nykyaikaisia materiaaleja, kuten asfalttia ja kivituhkaa tulee välttää, koska ne muuttavat helposti pihan vanhanaikaista tunnelmaa. Kaivot, kellarit ja pihan muut pienet yksityiskohdat elävöittävät pihaa ja ne tulee säilyttää.

Pihan kunnostuksessa luontevat ja perinteiset ratkaisut ovat hyviä. Puiset puutarhaka-lusteet istuvat pihaan parhaiten. Roskalaatikot on hyvä sijoittaa pihalle mahdollisim-man huomaamattomasti.

Pihaa ei tule muokata liikaa. Luonnonmukainen nurmikko on osa pihaa ja eikä siitä vält-tämättä saa nykyaikasta sileää nurmea. Rakennusten suojelu on kuitenkin ensisijaista, joten lahovaurioiden aiheuttajat, kuten maan pinnan kohoaminen ja rehevät istutukset aivan rakennuksen seinustalla pitää poistaa. Maan pintaa kannattaa laskea seinän vie-restä ja maata voi korvata vettä läpäisevällä kerroksella, kuten soralla. Maan pitää aina kallistua pois päin rakennuksista, jotta vesi ei jää seisomaan seinän viereen.

Perinteiset kasvilajikkeet tulee säilyttää ja hyötykasvit sekä pienet kasvimaat sopivat vanhaan miljööseen. Kukkapenkit on sijoitettu usein rakennusten seinustoille. Vanhoja puita ei saa kaataa harkitsemattomasti, nuoria puita voi halutessa karsia.

7.9. Aidat ja portit

Vanhon tonttien aidat ja portit tulee korjata entisen kaltaisiksi paikaten. Koko aidan turhaa purkamista ja korvaamista tulee välttää, ajan tuoman patina kuuluu asiaan. Eteläsivun puoleiset aidat halkeilevat eniten. Lahovauriot esiintyvät useimmiten aidan alaosissa ja pystytolpissa, suora kosketus maahan altistaa erityisesti lahovaurioille. Myös kasvillisuus välittömästi aidan vieressä saattaa aiheuttaa homehtumista ja lahoamista.

Aidan kunnan voi testata piikillä tai puukolla. Pari ensimmäistä millimetriä on yleensä pehmeää, mutta sen alla olevan puun kovuus kertoo puutavaran kunnosta.

Aidan ja portin korjaukseen tulee käyttää samaa puumateriaalia kuin alkuperäisessä, mielellään vieläpä vanhaa puutavaraa. Koristelut tehdään yleensä höylätystä laudasta ja yksityiskohdissa käytetään tiheäsyistä puutavaraa. Paineekyllästetyn puutavaran käyttöä kannattaa välttää. Helposti lahoavissa kohdissa, kuten pystytolpissa on parempi käyttää sydänpuumäntyä tai lehtikuusta, jotka tervataan tai hiilletään maahan upotettavalta osalta.

KORJAUSKORTTI: 15. Puukaupunkien pihat ja aidat

7.10. Tekniset laitteet julkisivussa

Moderneja taloteknisiä laitteita, kuten ilmalämpöpumppua tai lautasantennia ei tule asentaa näkyvälle julkisivulle, vaan ne kannattaa asentaa mahdollisimman huomaamattomasti. Ilmalämpöpumpun ulkoyksikön voi koteloida hengittäväällä puusäleiköllä (ilmalämpöpumpun käyttöohjeiden mukaisesti), jotta se istuisi paremmin puujulkisivuun.

7.11. Värit ja pintakäsittely

Eriväriset rakennukset ovat osa perinteistä pihapiiriä. Talojen välistä hierarkiaa osoitettiin maaleilla ja väriyksillä, talousrakennus maalattiin usein punamullalla ja päärakennus arvokkaammalla pellavaöljymaalilla.

Yleisimmin käytetyt värit olivat murrettuja punaisen, keltaisen ja ruskea eri sävyjä, koska maalin valmistuksessa käytettiin ennen vain maapigmenttejä. Sininen on harvemmin käytetty julkisivuväri perinteisessä rakentamisessa, joten sen käyttöä tulee harkita tarkkaan.

Hilseilevien lateksi- ja alkydimaalien poisto onnistuu parhaiten mekaanisesti kaapimalla, hiekkapuhallus rikkoo vanhan puu- ja tiilipinnan. Keittomaaleja tai pellavaöljymaaleja ei yleensä tarvitse poistaa ennen uuden maalausta. Keittomaali soveltuu vain maalattomalle karkealle sahapinnalle tai aiemmin keittomaalilla maalatun pinnan päälle. Höylätylle pinnalle soveltuu pellavaöljymaali. Maalityypin valinnassa tulee huomioida nykyinen maalityyppi. Kannattaa suosia perinneväriihin pohjautuvia värikarttoja ja luonnollisia, muovittomia ja hengittäviä maaleja (esim. Uulatuote ja Tikkurila).

KORJAUSKORTIT: 12. Keittomaali
13. Öljymaali

8. AVUSTUSTA KORJAUSTÖIHIN (tilanne 2013)

Päävastuu rakennusten korjauskustannuksista on niiden omistajilla. Kuitenkin moniin kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten korjaus- ja muutostöihin on saatavissa yhteiskunnalta taloudellista tukea.

Valtio tarjoaa seuraavat avustumuodot arvokkaiden rakennusten omistajille:

1. Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (ELY) myöntämä avustus rakennusperinnön hoitoon (ominaispiirteiden säilyttämistä tukeviin korjauksiin)

Hakuaika: vuosittain lokakuussa.

Lisätietoja: Satakunnan Museo, puh. 044 7011 052

Varsinais-Suomen ELY-keskus, puh. 0400 80 2013

Avustushakemus: www.suomi.fi

2. Museoviraston entistämisyhteistyö valtakunnallisesti merkittävillä rakennuksilla (vaativimpiin restaurointitöihin)

Hakuaika: vuosittain lokakuussa

Lisätietoja: Museovirasto, puh. 09 40 501 (vaihe)

Avustushakemus: www.nba.fi

3. Suomen Kotiseutuliiton myöntämä seurantaloavustus (kansalaistoimintaan tarkoitettujen seurantalosten korjaus)

Hakuaika: vuosittain syyskuussa

Lisätietoja: Suomen Kotiseutuliitto, puh. 09 612 6320

Avustushakemus: www.kotiseutuliitto.fi

9. LISÄTIETOA

9.1. Rauman kaupungin yhteystietoja

Rakennusvalvonta:

Lyseokatu 2E, Kaupungintalo, 2. krs

puh. (02) 834 5002

<http://www.rauma.fi/ymparisto/rv.htm>

Korjausrakentamiskeskus Tammela:

Eteläpitkäkatu 17, 26100 Rauma

puh. (02) 834 4750

<http://www.oldrauma.fi/tammela1.html>

9.2. Hyödyllisiä linkkejä

Museovirasto:

www.nba.fi

Restaurointikuvasto:

<http://restaurointikuvasto.nba.fi/restkuvasto/>

Rakennusperintö:

www.rakennusperinto.fi

Rakennusperinteen Ystävät ry:

www.tuuma.net

Satakunnanmuseon Rakennuskulttuuritalo Toivo:

www.pori.fi/kulttuuri/satakunnanmuseo/rakennuskulttuuritalotoivojakorsmanintalo.html

Enemmän tietoa ja tarkat työvaiheet vanhan rakennuksen korjaukseen löytyy Museo-
viraston korjauskorteista. Korjauskortit saa joko maksullisina paperiversioina tai ne voi
ladata ilmaiseksi pdf-muodossa osoitteesta:

www.nba.fi/fi/kulttuuriymparisto/rakennusperinto/restaurointi/korjauskortit

